

Тавшунський О.М.

КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА РОБОТА ТА ШКОЛА В УКРАЇНІ У НОВІТНІЙ ЧАС

На початку ХХ ст. в Україні існували особливі тенденції щодо проведення краєзнавчих досліджень, на їх важливості наголошував, зокрема, і перший голова УНР історик М. Грушевський.

У 1925 р., що правда, вже при радянській владі в тодішній столиці - Харкові - було організовано Першу всеукраїнську краєзнавчу конференцію, на якій утворили державний централізований орган - Український комітет краєзнавства. До його роботи одразу долучилося чимало діячів української науки та культури: Д. Багалій, Д. Яворницький, В. Геринович та ін. Вони зазначали, що вже в школі мають формуватися вміння вивчати історію, географію, природу рідного краю. Цю тезу активно застосовував на практиці відомі педагоги А. Макаренко та В. Сухомлинський.

Основи краєзнавства як науки почали розробляти у 30-ті роки ХХ ст., що сприяло популяризації краєзнавчого руху, при деяких педагогічних інститутах навіть з'явилися кафедри краєзнавства.

Проте в др. пол. 1930-х рр. чергова хвиля репресій зачепила і цю сферу. У 1937 р. ліквідували центральні і місцеві краєзнавчі органи, а краєзнавство у середніх школах відмінили, ним продовжували займатися лише ентузіасти, деякі краєзнавці, любителі, вчителі.

Реабілітація краєзнавства відбулася в повоєнний час, коли воно стало на службу радянській ідеології. Із метою виконання завдань дослідницького характеру в різні місця Радянського Союзу вирушали учнівські експедиції, які досліджували територію на державному рівні за напрямками: місця бойової слави, географічні, історичні, екологічні та інші місця, що вимагав закон "Про зв'язок школи з життям" (1958).

У 80-ті роки ХХ ст. було опубліковано праці з методики організації краєзнавчих досліджень (М. Костриця), краєзнавчо-туристичної роботи (М. Крачило), розвитку краєзнавчої культури (В. Біленкін, В. Левін).

Сучасні вітчизняні педагоги В. Ковбас, Ю. Данилюк, О. Савчук, В. Пірка, Ю. Штюрмер відзначають, що краєзнавство у поєднанні з туризмом - це багатогранна навчально-освітня, пошуково-дослідницька та суспільно корисна діяльність школярів під керівництвом вчителя у процесі комплексного вивчення краю.

Краєзнавство має важливе значення для міцного засвоєння учнями основ наук; розширює і поглиблює їх знання, сприяє розвитку в них творчих здібностей, допитливості, активно формує світогляд.

Література:

1. Державна національна програма «Освіта (Україна ХХІ століття)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://portal.prolisok.org/osvita_ukraine_xxi.html

2. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей. К., 2010. 248 с.